ՀԱՆԴԷՍ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ

Թիւ ԺԵ. ՇՐՋԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՌՅԻԵ—1875

Բ. ՏԱՐԻ ՀՈԿՏԵՄ. 11 ՇԱԲԱԹ

ԲՈՒՆ ԹՈՒՐԱԿԱՆ ՀԱՅՑՈՑ ԿՅՑԵՑ ՀՈՈՒՔ ՉՑ

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. Կոնդակ Վեհաչնորհ Ս. Կաթող.
Բ. Առաքինի Ծերուհին.
Գ. Բարոյական առածներ.
Դ. Անբարեխառնութիւն.
Ե. Գիշեր կամ երկիւղած Ծերունին.
Զ. Առ Վարդն.
Է. Հոդեչնորհ Տ. Խորէն Վ. Կիրոյեան.
Ը. Պատուոյ խնդիրը.
Թ. Բողոք Լուսոյ դէմ.
Ժ. Մանզումէ կամ Հայք եւ նորա-զանդք.
ԺԱ. Ընթերցարան եւ Լսարան.
ԱԲ. Վաճառանի մը կայծեր.
ԺԳ. Փառք քեզ ապլօր.
ԺԴ. Շիրքէթի Մէնաֆիէլի Գ. Տերքին վիճակահանութիւն.
ԺԵ. Ժամանակագրական.
ԺԶ. Պատահարք.
ԺԷ. Օրագրութիւն Ազգային լրոց: Թօփ-Գափուի Եկեղ. Տօնահանդէսը: — Կրօ. ժողով եւ Խորէն Վ. Կիւրեան: — Պաշտօն քարոզչութեան: — Էքիւեանի ամուսնական խնդիր: — Նիստ Ազգ. խորհրդոց եւ Հոգաբարձութեանց: — Ընդհ. ժողով: — Տօնախմբութիւն Ս. Պատրիարք Հօր: — Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս ի Կալկաթա: — Արշալոյս: — Վերին պակը Դրամական եւ Ծանուց:

Կ. Պոլիս Տպագրութիւն Ս. Ղ. Պարտիզպանեան եւ Ընկերք

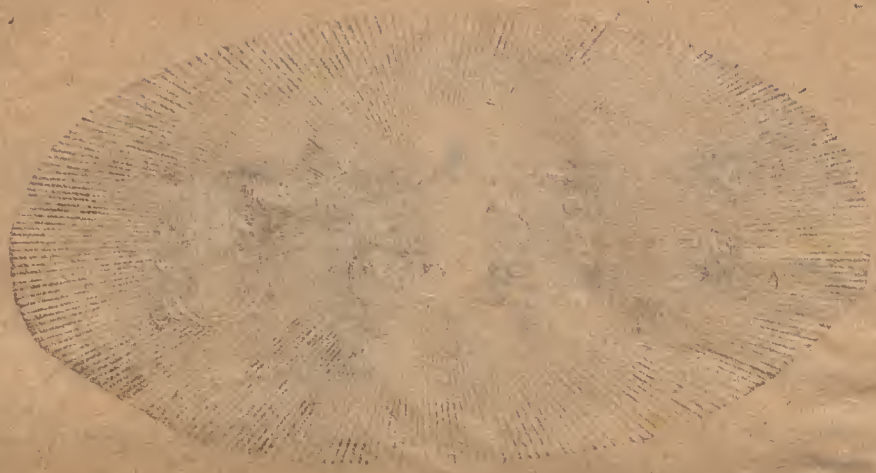

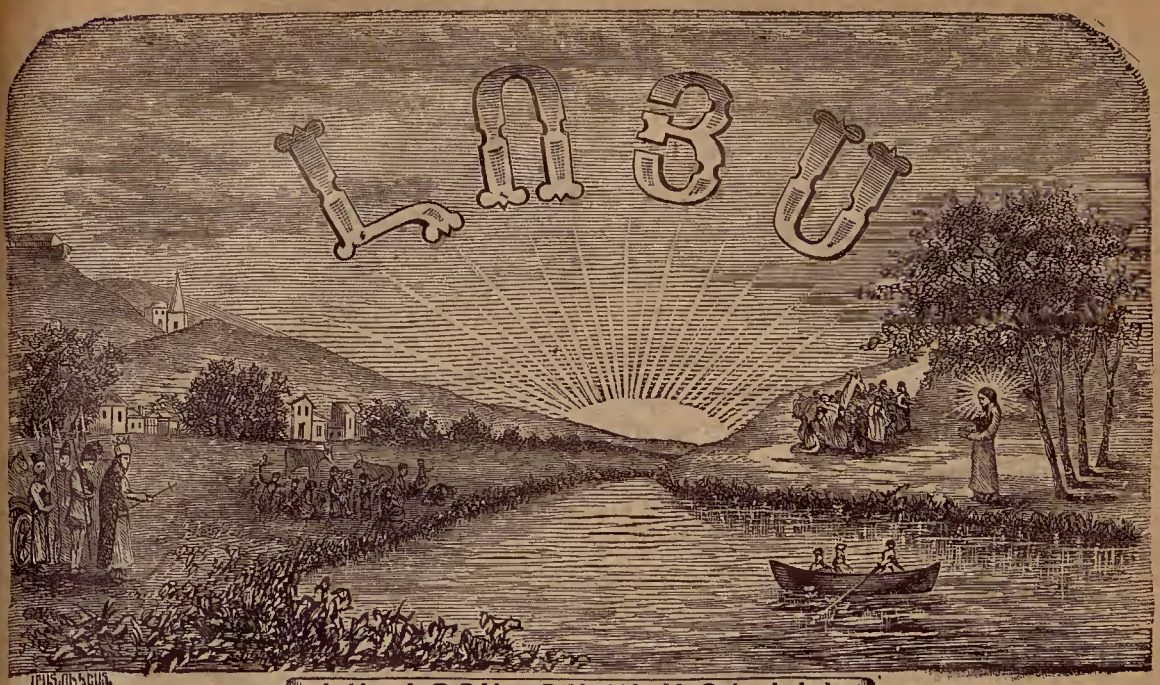

ԵՍ ԼՈՅՍ ՅԱՇԽԱՐՀ ԵԿԻ

ՀԱՆԴԷՍ ՀԱՒԱՏՔԱԿԱՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԿՈՆՍՏԱՆ

ՎԵՀԱՇՆՈՐՀ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

Ամուսնութեան խնդիրն՝ ընկերական աշխարհին ապահովութեան և պահպանութեան պայմաններէն էականն և նուիրականն է, վասն զի իւր նիւթական բարոյական և ֆիզիկական աղբեւրութիւնն ունի ամեն ընտանեաց մէջ։ Յաւէ է ըսել որ շատ անգամ այս սուրբ միութիւնն վտանգամբ այս սուրբ միութիւնն վտանգամբ այս սուրբ միութիւնն վտանգամբ

պահն է. ի նկատի առնելով այս չա-
րաղէտ հետեւանքները, որ ամուս-
նական սրբութիւն պղծած, և անոր
երջանկութեան ապահանութիւն և
կորուստ կսպառնան, այս անգամ
իւր Հայրապետական մէկ կոնդա-
կաւն ամուսնութեան և նշանառու-
թեան պայմանները եկեղեցւոյ օրի-
նաց համաձայն կ'որոշադրէ. որպէս
զի այնու խնդ մը ամուսնական զեղ-
ծումներուն և խանգարումներուն ա-
ռաջն առնելով Հայոց ընտանեկան
երջանկութիւնն ապահովի, որ իւր
նախկին պարզութենէն չեղած և
ապականութեան վտանգի մը են-
թարկուած է:

Փափաքելի էր մեզ նոյն կոնդա-
կին պատճէնն Հանդիսիս միջոցաւ
ալ հրատարակել: բայց թերթերնուս
անձկութեան պատճառաւ, այսքան
ծանօթութիւն տալ բաւական հա-
մարեցանք ի գիտութիւն Ազգայնոց,
մանաւանդ եկեղեցականաց դասուն
և Ազգային վարչութեան կրօն. ժո-
ղովին. որպէս զի Պօլսոյ մէջ ալ վու-
թեան նոյն կոնդակին գործադրու-
թեանն, որ Արարատ ամսաթերթին
օգոստ. 31 թուովն հրատարակուած
է:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԱՌԱՔԻՆԻ ԾԵՐՈՒԿՆ

Արեւ իւր մարն կ'մանէ, հօտեր դաշ-
տեր կ'թողուն, եղներն ի գոմ կընթանան,
թռչունք ի բոյն ի դաշտ.

Օրն երեկոյ է եղած:

Հեռուն կանթեղ մի պըլպլայ, պատ-
րոյգն ի ծայր է հասեր, իւղն հատեր, ջուր
եւ կայծ մի կերեւի.

Հա՛ պիտի չիջանի:

Արծիւն իւր օրան է դարեր, ինչպէ՛ս
արագ կ'թռչի, ձոր ու դաշտ կանցնի ու
կերթայ.

Հա՛ անհետացաւ մեր աչքէն:

Ալի մի կաւ, ալի մի հող, իբրեւ ե-
ղեգն կայ ու կ'տատանի, հազիւ չունչ
կ'առնէ ու կտայ, հոգին տատիկ կ'փչէ.

Հա՛ պիտի գլորի ու իկնայ:

Ճամբուն ծայրն է հասեր առաքինի
մեր ծերուկն, իւր ցուպի վերայ յենած,
մերթ քայլ կ'առնու, մերթ չունչ.

Ո՞վ կ'տասէ թէ կապրի:

Խեղճին կօշիկն է ծակծկած ու փշո-
տած, ձորձերն ամեն բզկտած, իւր մա-
խաղն հաց ու պաշար չէ մնացած, երկար
տարիներու հետք մը գծած ու իր ետեւ
թողած, որուէն հառաչանք կարձակէ,
ա՜խ, կ'տասէ ու դէպ ի գերեզման յառաջ
կերթայ:

Ցուպն մերթ ի ձեռին, մերթ ի քամա-
կըն դրած կոգեւորի ու քայլ կառնէ. եւ
հո՛ն գերեզմանին ճամբուն վերայ մի աղ-
բեր կ'մերձենայ, ափ մը ջրով չրթներ կը
զովացնէ ու աչքերն կ'սրբէ, եւ անդ
փա՜ռք կուտայ Երկնից:

Փիչ մ'ալ յառաջ կանցնի, իւր սիրելի
ու հինաւուրց կաղնւոյն տակ կ'նստի.
ցուպն քովիկն դրած, քամակ կուտայ
ծառի բունին, աչքերն ի հող տնկած, եւ
մարդ չդիտեր, կ'երգէ՞ թէ կլայ, կը
խօսի՞ թէ կերազէ:

Անցեալ ու ներկայն իրար կ'խառնէ,
երկար տարիներու ցանկալի յիշատակներն
կգան ու կ'խռնին իւր երեւակայու-
թեան առջեւն, աշխարհի սին ունայնու-
թեան վերայ ժպիտ մը կ'ձգէ ու լինքնին
կ'խնդայ, աչքերն դէպ ի յաւիտենականու-
թեան դռներն դարձուցած՝ հոգւոյն ի
մարմնոյ բաժանման պահուն ակնդէտ

կ'սպասէ , եւ իւր պաղուկ չրթներէն սա կ'լսուի , «անցի ես ընդ ճոխ եւ ընդ ջուր , եւ հաներ զիս ի հանգիստ» : Եւ *ահա՛ ծերունեայն կենաց արեւն կ'մարի :*

Գեղեցիկ է երեկոյն , երբ օրն անցած է առաքինութեան գործերով , գեղեցիկ է ծերութիւնն եւ աներկիւղ մահն , եթէ մարդ իւր կենաց չրջանի մէջ կատարեալ երկիւղածութեամբ եւ ի բոլոր սրտէ պաշտած է իւր Արարիչը , եթէ կատարած է իւր Քրիստոնէական պարտքերը , նա ալ մահուանէ ու գերեզմանէ չվախնար , զի Աստուած իր հետ է :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱԾՆԵՐ

— Գործերդ խոհեմութեամբ եւ հեռատեսութեամբ կարգի դիր . ամեն հոգւոյ մի հատատար. ամեններուն հետ խաղաղութեամբ վարուէ :

— Գետն ու ջուրն ջտեսած՝ «բէղերդ» մի՛ ժողվեր :

— Գործի մը ձեռնարկած պահուդ ադիւծի նման գոռում գոչում մի՛ հաներ, մրջունի նման գործէ եւ քո պաշարդ ամբարէ :

— Մի՛ նմանիր եզան քաշած սայլի կռնչող անուին , որ ակամայ կ'դառնայ եւ աշխարհ աղմուկով կ'լեցնէ :

— Ձայնդ՝ գործէդ բարձր չըլլայ . բարի գործէ՝ եւ նորա ստուերի ներքեւ պահուիր :

— Գոհ եղի՛ր վիճակէդ , եւ երբ տըրտունջ ու դժգոհութիւնք կ'ծանրանան քո վերայ , դարձո՛ւր աչքերդ քան զքեզ բըղուառագոյն եղող կարօտելոց վերայ ու մխիթարուէ :

— Ժամանակն երբեմն թող որ անցնի , բայց չկորչի . գետին հոսանքն ո՞վ կարէ կասեցնել կամ խափանել . ո՞վ կարէ գարնանագայր հեղեղի դէմ ոտն կառնել , բայց կարող ենք անկէ ջուր առնել ափով ու թոյլով , սափորով ու տաշտով :

— Ուր քո պաշտօն ու պարտք կ'կոչէ գնա՛ ու կատարէ՛ զայն առանց հեղգութեան եւ առանց հարցանելու թէ՝ ի՞նչ վարձք պիտի տան քեզ :

— Սրտի հարստութիւնն է որ զմարդ վեհ կ'պահէ . սրտին աղքատութիւնն է որ գերի եւ բղուառ կընէ , քան թէ դրամի չքաւորութիւնը :

ԱՆԲԱՐԵԽԱՌՆՈՒԹԻՒՆ

Անբարեխառնութիւնը՝ ուրիշ մոլութեանց պէս պատիր և մոլորեցուցիչ է , ընդհանրապէս արտաքուստ գեղեցկութիւն մը կ'ներկայէ մարդուն աչքերուն , մինչդեռ ի ներքուստ բոլորովին ապականութիւն և մեռած մարդոց ոսկրոտիքներով լեցուն գերեզմանի մը նման նողկալի է :

Ամարայցին պարզ օրերու մէջ շատ անգամ երկինքը խաղաղ ամպեր կը տեսնուի , հեռուէն գեղեցիկ կերեւին , իրենց շողշողուն ծայրերը մնոտի չքեղութեամբ կը ցոլանան , և եհովայէն չքեղապանծ կառքին նման հաստատութեան մէջ կը տարուբերին :

Պահ մը ետքը այն գեղեցկութիւննին կ'անհետանայ , մթութիւնը կը տիրէ , և սպառնալիք կարձակուին , ոսկեղէն ծոպքերնին չորս կողմերնուն վրայ օդերևոյթներ կը ժայթքին , և հեռուէն քաղցր երաժշտական ձայները անախորժ և ա-

հեղ որոտմանց դոռռումներու կը փոխուին ։

Հուսկ յետոյ փոթորիկը երկրին արտաքին սահմաններէն կ՚սկսի , դաշտին կենդանիները կը փախչին բարձրաբերձ ապառաժներուն հովանւոյն ներքև ապաստան գտնելու համար , երկրագործին դեղնած արմըտիները իսպառ ի կորուստ կը թռչին , և մարդն ալ փոթորկին առջև իբր մի փախստական կը քաշուի դէպ ի իւր բնակարանը ։

Անբարեխառնութիւնը ահա ամպին նման է , անօթիին հոգւոյն ապաստան և հովանի կը խոստանայ , բայց չուտով փոթորկի ուժգնութեամբ կը ջնջէ մարդկային կեանքը , կը ջնջէ և կ՚աւերէ նորա առաջնին առանձնութեան եղանակը , և արդարութիւնը խոտորնակի կը դառնէ ։

Տես սա վիթխարի օձը թէ՝ իւր ցցունաղարդ գլուխը սաղարթուց վրայ հեշտիկ վեր վար դնելով և անհամար ոստումներով նոցա վերայ խայտալով ի՚նչպէս լուիկ մինչիկ կը սպրդի ծակկեայ անկողնոյն մէջտեղէն , հաճոյք կզգայ մարդ՝ երբ նորա ընթացքը կը դիտէ , և կը զարմանայ՝ երբ նորա գեղեցկութիւնը , դիւրաշարժութիւնը և զօրութիւնը կը տեսնայ ։

Մինչև խակ վայրի ծաղիկները՝ որք նորա հետքը բուսած են , այնպէս կերևի թէ նորա գեղեցիկ յատկութիւնները՝ յօժարութեամբ համբուրելու կը միտին , բայց երբ անդամ մը կողմնակի կը դառնայ , իրեն տակի այն տակաւ բոյսերը ճնշուած և տերևները բոլորովին ցիրուցան եղած կը տեսնուի ։

Շարն գալ անգամ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊՈՒՇԿԻՆ

ԿԱՄ

ԵՐԿՒՒՂԱՒՈՐ ՍԵՐՈՒՆԻՆ

(Թարգմանութիւն)

(Շարունակութիւն տես թիւ ԺԴ·)

« Ո՛վ դու , զորոյ տիեզերքը հանդերձ կ՚դաւանին զգոյութիւն և անսահման զօրութիւնը , Հա՛յրդ մարդկան՝ գերապանծ գահոյիցդ բարձունքէն՝ զոր չլսպատեն անթիւ պարք սրբազան հոգւոց - որք կապրին քու սիրով , բորբոքին քո հրով , և անդադար սրտառուչ քնարաց վրայ քո Աստուածային գովեստները կ՚փառաւորեն , հաճէ վայրիկ մի ունկն դնել հեք մահացուիս և նորա նուէրն ընդունիլ » ։

« Ի՚ մէջ դիշերային լռութեան կ՚բարձրացնեմ ղիմ ձայն և գամ երկրպագանել այնմ յաւիտենական իմաստութեան որ զիս ի՚ չգոյէ ստեղծեց » ։

« Տիեզերք՝ ո՛վ մեծդ Աստուած , քո տաճարն է . անսահման երկին ղգերեկ լուսաղարդեալ ակնախտիղ արեգակամբ՝ որ քո պատկերն է , և

զդիշերն փալիլուն աստեղօք լուսա-
ցանեալ՝ որ ճակտիդ պսակը կըկազ-
մեն. Մեծդ Աստուած, այդ անսահ-
ման երկին՝ վեհմապերճ տաճարին
կամարն է, և անմեղ ու մաքրասիրտ
մարդը նորա քահանայն»:

« Ո՜հ, ինչպէ՞ս ուրեմն, մահացու
անմիտները կարողացած են անդիտա-
նալ զայդ խնաստուԹիւն յաւերժա-
կան, զայդ դիտուԹիւնս տիեզերա-
հռչակ, որ զերկին զերկիր կառավա-
րէ ա՛նչափ չքեղուԹեամբ՝ ի՞նչպէս
ուրեմն այդ լուսաճաճանչ դունտե-
րու ՚ի տես, որք ամպոց վերև կը
Թաւալին, մոռցած են նոցա հաս-
տիչ. ի՞նչպէս ուրեմն ՚ի տես խորա-
խոր ծովերու, որք զերկիր բովան-
դակ կ՚ընդգրկեն, մոռցած են նոցա
արարիչ»:

« Օրհնե՛մ զքեզ, դերագոյնդ Աս-
տուած, որ զիս ծնեալ տուիր ՚ի մէջ
դաշտաց, հեռի ապականեալ տե-
ղերէ, զերծ հպարտուԹենէ և ա-
զատ փառասիրուԹենէ. փա՛ռք քո
հայրական խնամոց, զարէ մը հետէ
կենաց ճշմարիտ ինչքերը կ՚վայելեմ,
զանդորրուԹիւն ոգւոյ և զերջանիկն
բաւականուԹիւն»:

« Հզո՛ր Աստուած՝ ուր խաղա-
ղուԹիւն և անդորրուԹիւն կ՚բնա-
կին, անդ են քո գահոյք. ՚ի բար-
ձանց ուրեմն այդը գահոյից, զիա՛
ինձ մահացուիս, և լո՛ւր նորա սրտի
գոհուԹիւնները»:

« Ցէր իմ ամենակալ, չդադարե-
ցար երբէք քո սիրոյ պարգևները յիս
տեղալէ. ամբարներս լի են առատ
հնձովք. մարքերս կ՚ջրես, կ՚ոռոգա-
նես, այգիներս կ՚պաղաբերես, ձեռք
քո՝ իմ ծառերը ծաղկով, պտղով կը
ծածկեն»:

« ՚Ի լրումն հրճուանաց պահեցեր
դու զիս միակ սիրելին և սրտիս խան-
դակաթ ամուսին, պահեցեր դու
մեր երկու զաւակները որոց դորով
մեր ծերացեալ աւուրց սփոփումն
խնամարկէ. Աստուած իմ՝ չեն իմ
այլ խնդիրք, բայց միայն մեռանել
յառաջ քան զնոսա»:

Գալ անգամ

կ. ԱՐՇԱԿ Ե. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

ԱՌ ՎԱՂՐԴՆ

Արփւոյն ծիրան մատաղ ղողեր,
Դեռ չի հասած Այբեան սարեր.
Այգուն մատաղ մանկիկ գեփիւռ,
Նոր գայ մարգաց վրայ սփիւռ.
Մարգարտահատ ցօղիկ փայլուն,
Ի՛նչ ազահ է քո բերբերուն.
Կանուխ փութայ քան արշալոյս,
Քեզ համբուրել ՚ի սեր ՚ի յոյզ:

Գիշերն անքուն տքնի հեգ բուն,
Աչերակաց եղերերգուն.
Վիշտը սրտին, սուգը՛ յաչեր,
Իր արտսուքով դողայ այեր.
Կայ ու չիկայ քո հրապուրով,
Միակ լոյնն է հանգչիլ քու քով.
Ի՛նչ ժլատ է սիրտն անգորով,
Փուշն որ հսկէ միշտ քու տակով:

Երկիրն կապոյտ, երկիր կանաչ,
Եւ սոխակիդ քաղցր է աւաչ.

Ուր կը լողաս կը ծնիս սեր,
Եւ կը սիրես սիրտ, կեանք եւ ջեր։
Անոյշ է զուգդ քան խունկ նեկտար,
Պինդ կը դիւթես քեզի զաշխարհ.
Եւ սպիտակ ալբաստրի պես,
Քնքուշ այտերդ են սիրակեզ,

Մարտի դաշտեն ով կը դառնայ,
Սրտին մէջ խոր վէրք կուռնեայ.
Սիրոյ նրեշտակ քե մանուցաւ,
Խոցեր առնու զենքէ հատու.
Երբ լուացուի քո ժպիտով,
Պատե վէրքերն քո թերթերով.
Բուժի, կ'ապրի, ոգի կ'առնու.
Բոյրդ բալասանն է կենսատու։

Անմեղութեան սուրբ քերովբէն,
Առկախ կ'ապրի քո շրթներէն.
Անճառութիւն—սիրոյ Աղին,
Քեզ զարդ ու նուր ընտրեց սրտին.
Գարուն, առուակ եւ քնարներ,
Քեզ պաշտելով կոչեցին սեր.
Երբ թարմ ոստոցդ անձկաւ փարիմ,
Ցայնժամ կզգամ թէ ես կապրիմ։

Զքեզ միայն գիտէ սոխակ,
Թռչի խոկուն լեառն ու ծմակ.
Սիրտն ի թունդ կար, միշտ թովերով,
Թաղուի ոգոյդ մէջ անխռով.
Գաղտ յիշատակդ—սլաք սրտին,
Ուր որ երթայ ետ կը պնդին.
Դին՝ ագռաւին, վարդ՝ սոխակին,
Այս չէ՞ «օրէն» այն անբաւին։

ԹԱԹՈՒԼ

ԲԱՆԱԴԱՏԱԿԱՆ

ԽՈՐԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

«Խորէն վարդապետ (Կիւրոյեան) հնազանդելով՝ կհամբուրէ Ս. Պատրիարք Հօր ալը եւ կայսրաբեբ ին էր ըսած-

ծը գլխարկոնին տ'էր և ին Խալտոյ Սբբաղանի այնտ ըրած ուրացած տ'էր, այսպէս ահա այս վոհորվիկն ալ կանցնի Խաչատուր Սրբազանի խնդրոյն վրայէն»։

Օրագիր Թ. 1654 Հոկտ. 8 Դշ.

Արդարեւ Հոգեշնորհ Խորէն վարդապետ Կիւրոյեան, մինչնորդութեամբ Կրօնական ժողովոյ Ս. Պատրիարք Հօր ալն առած է, բայց Ն. Սրբազնութեան ներկայութեան բնաւ իր խօսածներուն վերայ բան մը չէ ըսած։ Ստոյգ է թէ յաւենի Կրօնական ժողովոյ (Ս. Պատրիարքն հոն չեղած պահուն) յայտներ է թէ՝ իմ ըսածըս ճշմարտութիւն տ'է, թէ՝ իմ Կրօնական ժողովոյ անդամակցութեան պարտքըն կատարելու համար բարեմտաբար եւ պարզ մտօք խօսեցայ, եւ ո՛չ թէ Ս. Պատրիարք Հայրն ամբաստանելու դիտմամբ։

—

ՊԱՏԻՒՈՅ ԽՆԴԻՐ

«Կրօնական ժողովոյ այն նստին մէջ (նախընթաց) յորում Խորէն վարդապետ իր դիտացած վերոգրեալ ճշմարտութիւնը պատմեց՝ Դեր. Մկրտեան բողոք մը ներկայացուցած էր 500 լիրայի խնդրոյն համար. Կրօնական ժողովն այդ բողոքին երբ կարեւորութիւն չունենալն կ'յայտնէ Դեր. Մկրեան «դատ ամենեւին ալ չինած է», ըսելով՝ ժողովէն դուրս կելնէ . . . Հիմա ժողովականք կխորհին երենց պատուոյ խնդիրը ձեռք առնել և այդ մասին բողոք մը ստորագրելով դիմել Ս. Պատրիարք Հօր»։

Օրագիր Թ. 1654 Հոկտ. 8 Դշ.

Մենք եւս ստուգեցինք որ Կրօնական ժողովոյ Հարք մեծամասնութեամբ որոշած են պատուոյ խնդիր մը յարուցանել, եւ

արդէն անցեալ աւուր նիստի մէջ ալ խօսած են, եւ յառաջիկայ նիստին ալ բողոքնին պիտի ստորագրեն եւ ներկայացընեն Ս. Պատրիարք Հօր։

Եթէ իրաւ վոխանորդ Հայրն ըսած է թէ «դուք ամենքիդ ալ շինուած էք» որ չեմք յուսար, իրաւունք ունի կրօնական ժողովը իբր պատուոյ խնդիր այդ պարագան վնտռել թէ՝ ի՞նչ միջոցաւ եւ ո՞ւր կէ կրօնական ժողովոյ անդամոց ամենքն ալ չինուած են (կաշառած են ըսել կուզէ) կամ թէ այդ խօսքով ի՞նչ հասկցնել կուզուի։

Կերեւի թէ՝ կրքով չփոթած խօսք մ'ընել ուզեր է վոխանորդ Հայրն, ասանց կշռելու խօսքին ծանրութիւնը, կամ թէ լսածներ ունենալու է, որ անտարակոյս ի հարկին երեւան պիտի հանէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲՈՂՈՔ

ԼՈՒՍՈՅ ԳԷՄ

Մէկ քանի անձինք՝ անցեալ հինգշաբթի օր՝ բողոք տուած են Բարձրաշնորհ Սրբազան Պատրիարք Հօր, Լուսոյ կիւրակնօրեայ վարժարանին նկատմամբ հրատարակած յօդուածոյն դէմ։

Ամեն մարդ ազատ է բողոքելու եւ իրաւունք պահանջելու իւր պատուոյն, ստացուածոց եւ կենաց ապահովութեան համար. այս հասարակաց սկզբան դէմ ոչ դիտողութիւն ունինք եւ ոչ առարկութիւն. բայց երբ բողոք մը տարաժամ կարուի եւ այն առանց ո՛ եւ իցէ իրաւանց, ամեն մարդ իրաւունք ունի կասկածելու, թէ ներքին եւ դաղտնի նպատակ մ'է իր շարժառիթն։

Մեք բնաւ չենք յուսար եւ չենք ուզեր ալ հաւատալ որ այս տեսակ նպատակի մը ծառայեն մեր դէմ բողոքարկուք, բայց կփափաքէինք հասկնալ թէ ի՞նչ անհրաժեշտ հարկ ստիպեց եւ բռնադատեց ղէրենք, որ տակաւին մեր յօդուածոյն վերջին չառած պարտաւորեցան այսպէս տարաժամ բողոքել։ Բայց աստի, մեր դրուածոց մէջ չկայ բնաւ անանկ ծանր կէտ մը, որ իրենց Արժանապատուութիւնը վիրաւորած ըլլար. մեք ինչպէս մեր ամեն դրուածոց՝ նոյնպէս այն դիտողութեան մէջ ալ անձնականի դէմ ակնարկութիւններ չենք ըրած. այլ սկզբունքի մը նկատմամբ կարծիք յայտնած էինք, ըր քիչ շատ հեռատեսութիւն ունեցող ամեն մարդիկ ազատ են յայտնելու։

Մեր այդ մասին ըրած դիտողութիւններն հրապարակի վերայ կեցած են, որք յիշեալ վարժարանին նպատակէն խոտորելուն եւ կրօնական վիճաբանութեան ասպարէզ մը դառնալուն դէմ է, եւ ոչ թէ դասախոսութեան կամ ատենաբանութեան։ Ձե՞ն յիշեր արդեօք կիւրակնօրեայ վարժարանի հիմնադիրը որ այդ կիւրակնօրեայ վարժարանին դասախոսութեանց մասին հրապարակաւ եղած աննպաստ դիտողութիւններն, Հանդիսիս խմբագրութեան կողմանէ հերքուած են։

Բայց այդ տեսակ վիճաբանութեան մը բնաւ համամիտ չենք. մանաւանդ դառնապէս ալ բողոքելու իրաւունք ունինք երբ կտեսնենք որ հասարակաւորաց դաստիարակութեան նպատակն, կրօնական վիճաբանութեան նպատակի փոխուած է: Եթէ մեր ըսածին համեմատ կրօնական վիճաբանութիւններ կընեն, թող ներուի մեզ ըսել որ մեր գրածներն քիչ են, շատ չեն:

Բողոքարկուք կառարկեն թէ «իրենք կրօնի և բարոյականի դասախօսութիւններ կընեն և ոչ թէ վիճաբանութիւն»: Մեք այս առարկութեան բնաւ չենք հակառակիր, թերեւս այս մասին մեր առած տեղեկութիւններն սխալ եղած ըլլան. բայց իրենք բողոքելէ առաջ պարտաւոր էին չորս տող հերքում մը գրել. զոր ոչ միայն հաճութեամբ կհրատարակէինք, այլ մանաւորապէս մեր գրածներն ալ յետս կկոչէինք. վասն զի մեք հասարակայ իրաւունքն պաշտպանելու կոչումն ունինք, և ոչ թէ խօսք ծախելու և փառաւորուելու:

Մեր դէմ եղած այս բողոքն բընաւ բարեմտաբար մեկնելու նշան մը չկրեր. վասն զի մեզմէ առաջ Մանդուէմ և Օրադիր այդ կիւրակնօրեայ վարժարանին մէջ տեղի ունեցած վիճաբանութեան դէմ խիստ լեզու մը գործածեցին. մեք երրորդն եղանք դրդող, բայց միշտ մեզմ ոճով և լեզուով: Շատ զարմանալի բան է որ Մանդուէմ և Օրադիր առանց այդ բռնած ընթացքն իրրեւ կրօնական վիճաբանութիւն կներկայացնեն հրապարակի վրայ հասարակութեան առաջ և խստիւ կկշտամբեն. յիշեալ բողոքարկուք այդ դրութիւններն ոչ կհերքեն և ոչ անոնց հեղինակներուն դէմ բողոք կբառնան. բայց երբ կարդը մեր գրածներուն կուգայ, «մեք կրօնական վիճաբանութիւն չենք ըներ կոր» կըսեն. և մեր դէմ կբողոքեն: Եթէ իրօք այդ տեսակ վիճաբանութիւն չէ ըրածնին, ինչո՞ւ յիշեալ խմբագիրներուն դէմ չեն բողոքեր. իսկ եթէ կընեն, ի՞նչու ուրեմն մեր դէմ կբողոքեն...:

Մեր դէմ եղած այս բողոքը՝ ուշադրութեան արժանի ուրիշ կէտ մ՚ալ ունի, որ չենք կրնար բողոքոզաց բարեմտութեանն տալ:

Իրենց սոյն բողոքոյն կարեւորութիւն տալու համար, անուղղակի կերպով Սրբազան Պատրիարք Հայրն կամբաստանեն, որ հրաման ըրած է յիշեալ բողոքարկուաց կիւրակնօրեայ վարժարանին մէջ կրօնի և բարոյականի դասեր աւանդելու: Բայց յիշելու են որ սոյն պարագայիս մէջ Սրբազան Պատրիարք Հօր հրամանն չեն կրնար իրենց ձեռքն ղէնք ընել և մեր կամ այլոց դէմ դործածել. ուրիշ բան է դասախօսելու հրամանն, ուրիշ բան է վիճաբանելու հրամանն: Սրբազան Պատրիարքն ոչ թէ վիճաբանութեան, այլ հրապարակային կրօնի և բարոյական դասախօսութեան հրաման ըրած է իրենց, ինչպէս որ այս վերջին կերպ հրամանն

մեզ ալ ի պաշտօնէ ըրած է նոյն վարժարանին համար որ ժամանակին պիտի կատարենք։

Վերջապէս այս բողոքն որ կողմ դարձնենք չենք կրնար իբրև իրաւանց պահանջման համար տրուած բողոք մը դատել, այլ մանաւանդ բարձր. Սրբազան Պատրիարք Հօր և Հանդիսիս Խմբագրութեան մէջ գրժտութիւն մը ձգելու կանխապատրաստ հնարք մը։ Եւ կարծեմք այս ճշմարտութեան Նորին Սրբազնութիւն ալ իւր խոհուն հեռատեսութեամբն հասու եղած է, որ այդ բողոքոյ նկատմամբ մեր և բողոքարկուայ մէջ դատաւորի կերպարանքով չներկայացաւ, այլ հաշտարար Հօր մը դիրքն բռնեց։

ՄԱՆԶՈՒՄԻ

ԿԱՄ

ՀԱՑՔ ԵՒ ՆՈՐԱՂԱՆԴԻՔ

(Շարունակութիւն տես թիւ ԺԴ.)

Նորաղանդից ամենէն չափազանց տըմարդութիւնը այն է, որ պատշաճից օրինաց եւ խղճի ազատութեան հակառակ՝ ամեն ազգաց մանաւանդ քրիստոնէից հաւատքն եւ կրօնքը կը հեգնեն, կը ծաղրեն, կը թշնամանեն անպատկառ։ Անոց կրօնական բոլոր ծեսերն ու արարողութիւններն մէյմէկ նախապաշարմունքներ են. իսկ իրենց կրօնական այլանդակութիւնները՝ սուրբ, նուիրական եւ միանգամայն ի հոգւոյն ներշնչեալ են։ Այս մոլեռանդութիւնն թերեւս նորաղանդից ոգէտ մասին ներքին համոզումն եղած ըլլայ. բայց միսիոնարներուն եւ քարոզիչներուն չահու միակ աղբիւրն է. վասն զի առանց բանաւոր պատճառի [եւ իրաւանց այլոց կրօնքներն իրենց ձեռքն խաղալիկ մը ընել կուզեն։

Այս ըսածներուս անհերքելի ապացոյց մ'է նորաղանդից Աւետաբեր թերթը, որ միսիոնարներուն եւ քարոզիչներուն դատապարտելի սկզբանց թարգմանն է։ Այս թերթն որ ուրիշ ազգաց նոյն իսկ բարեպաշտական գործերն ծաղրու նիւթ ըրած է. ընդհակառակն իրենց կրօնքին այլանդակութիւնները իսկ իբրեւ սրբազան աշխարհի ներկայացնելու բուռն ճիգ մ'ունի։ Աւելի զարմանալին այն է, որ մինչդեռ ինքը քրիստոնէից հրաչքներն իր չատ թիւերուին՝ իբրեւ նախապաշարման արդիւնք կը հրատարակէ, իր կրօնին համար այլանդակ հրաչքներն իբրեւ ստուգութիւն եւ ճշմարտութիւն կը քարոզէ։

Փանոսեան էֆէնտին որքան այսօր եւլած հմտութիւնն ու հանճարն նորաղանդից քարոզիչներուն կուտայ Հայ եկեղեցականութեան դէմ խօսելուն. բայց եւ այնպէս ներկայէս մէկ քանի ամիս յառաջ Աւետաբերի դէմ խօսելու՝ իւր «Միաճիւզաս»վերնագրով յօդուածովն, ոչ միայն նորաղանդից քարոզիչներն ոգէտ, անհմուտ եւ նախապաշարեալ ըլլալն յայտարարեց, այլ եւ աւելի առաջ երթալով ամարդի անկերթ եւն անուանեց։ Այսքանով դոհ չըլլալով, անոնց հրատարակած դասագրքերէն պարբերութիւն մ'ալ մէջ բերելով իր զարմանքն յայտնած էր, թէ «նորաղանդից քարոզիչներն պարզ խօսելու կարողութիւն իսկ չունին որ իրենց մանկանց ձեռքը այս օրինակ անհասկանալի եւ տարտամ ոճով դասագրքեր յանձնած են. որ մեծ մարդիկներն իսկ անբաւական են հասկնալու »։

Արդ նորաղանդից քարոզիչներն կամ բանիբուն եւ ուսեալ են, կամ ոչ. եթէ բանիբուն եւ ուսեալ են. ի՞նչ հարկ կայ

զանոնք այսպէս ամբաստանել. իսկ երէ չեն; ուրեմն ի՞նչու համար համբերութիւնն ու հանճարն անոնց կուտայ. միեէ երկու ամիս առաջ ոգէա, անհամբեր եւ անհանճար էին. ու երկու ամիս վերջն հրամուտ, գիտուն եւ հանճարեղ եղան նոր հրաչքով մը: Փանոսեան էֆէնտին յիշելու էր որ իւր դրացներն հրապարակի վրայ սիրտ մնան. եւ ինչպէս ինք այլոց ընթացքներն ու արարքներն սիրտ դիտողութեան առնէ եւ քննադատէ, նոյնպէս միեւնոյն իրաւամբք ուրիշներն ալ իւր այդ ձախող սկզբունքներն ու հակասութիւններն կրնան ի տես աշխարհի հանել եւ իւր անձնասիրութիւնն վշտացնել:

Բայց մեր տեսութիւն մինչեւ հոս այդ կէտն չտարածեցինք եւ չպիտի ալ տարածենք, որովհետեւ մեք իր անձին դէմ գործ չունինք. այլ միայն իր քարոզած սկզբունքներն մաղէ կանցնենք կոր յայտնի ընելու համար թէ իր բուն միտքը ինչ նպատակի մը ուղղուած է. զոր պարզապէս յայտնելու անբաւական գտնուած է միշտ՝ ո՛գիտէ ի՞նչ տեսակ տաղնապալից պարագաներէ պաշարուած:

Աւասիկ ինչպէս տեսանք այս մարդը նորաղանդից ալ յարած չէ, ինչպէս ոմանք կկարծեն եւ ոչ ալ անոնց կրօնի պաշտպանը. վասն զի մեր եկեղեցիէն եւ եկեղցականներէն աւելի անոնց կրօնն ու քարոզիչներն ալ հարուածած է: Ուրեմն ի՞նչ է իր բուն նպատակն ու դիտաւորութիւնն որ առանց օրինաւոր կերպով բացատրելու իւր գրիչն չայ եւ ահեակ կխոտորէ եւ ինքը ամեն օր հակառակ սկզբունքներու ալեաց մէջ կծփայ նաւապետ չունեցող նաւու մը նման. տեսանենք:

Շարն գալ անգամ՝
ՇԱՆԹ

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
եւ
ԼՍԱՐԱՆ

Գրական թերթերն, լրագիրներն կամ հանդէսներն և կամ զանազան տեսակ բարոյական և պատմական գիրքերն արդարեւ մեծ օգուտներ կմատուցանեն ժողովրդեան:

Լոյս կսփռեն մտաց և սրտից վրայ, և մեզ մի դարուց ժողովրդեան ընթացքը, կեանքը, վիճակը, բարքը այլովին հանդերձ կբերեն պատմել մեզ, և զմեզ փորձառու ընել կձանան:

Աշխարհիս այլևայլ մասերուն վրայ բնական, պատմական, աշխարհագրական ևն. տեղեկութիւններ կհաղորդեն մեզ:

Կպատմեն դէղեցիկ ու գողար պատմութիւնները, և կզբօսնեցունեն զժողովուրդն, ուսկից միշտ կօգտի և չվնասիր:

Թռչնիկին կեանքը կնկարագրեն, թռչիլը կնկարեն, թէ ի՞նչպէս նա կ'ապրի, կը պահէ իւր ձագունքը, բոյն կը շինէ, հաց կը ճարէ. թէ ինչպէս նորա թեւերը երբ կը թըռչտի ընդ օդս՝ կը լուսափայլին արեւու ճառագայթներով, կարմիր, կանաչ, կապոյտ և ոսկեդոյն գոյներով:

Թշուառին կեանքը կընկարեն, և նորա հառաչանաց արձագանք կ'ըլլան, և սրտերը 'ի դուրթ կը շարժեն, յօդնութիւն կը փութացընեն:

Կընկարեն, այո, գործունեայ

մրջինին, ճարտարապետ սարդին, և ծոյլ ճանճին կեանքը, և մրջունին գործունէութիւնը և սարդին ճարտարապետութիւնը կը պահանջեն. արտաքս վանել չանալով ընկերական աշխարհի մեջէն ճանճին ծուլութիւնը ու անպարծութիւնը։

Ճարտար և ժողովրդական գրիչներու գործերն են սոնք։

Սակայն Ընթերցարանի և Լսարանի պէտքն մեր Ազգին համար քան զայս զգալի ըլլալուն, ցաւ կզգամք որ նորա արժէքը չէ տրուեր այնքան, որքան պէտք է։

ՇԱՀԻՆ ՖԷՕՃԵԱՆ
Գալ անգամ։

ՎԱՌԱՐԱՆԻ ՄԸ

ԿԱՅԾԵՐ

Ս. ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑ

Սոյն մակագրով բանաստեղծական դրքոյկ մը մօտերս տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է, որ իր կերթ ճաշակովն և ընտիր նիւթերովն ամեն Հայոց հետաքրքրութեանն ու քաջալերութեանն արժանի է։

Հեղինակին հայրենասիրական ըզգացումները՝ այնպէս գեղեցիկ և ճարտար պարզութեամբ կ'նկարագրեն մեր Ազգին արդի նիւթական և բարոյական կեանքն, վիճակն և կացութիւնն, որ անկարելի է Հայ մը զայն կարդալուն չհիանայ և չզգոյուի։ Ս. յս գործոյն համար մեր կողմանէ գովեստ խօսիլ աւելորդ համարելով, արժան կ'համարինք նոյն երկասիրութենէն հետևեալ մասն Ազգային բանաստիրայ ուշադրութեանն յանձնել։

Գինն 1/4 քառդ. Արծաթ մէճիտ, ամեն գրավաճառաց քով կ'գտնուի.

—

ՓԱՌՔ ՔԵԶ ԱՂԼՕՐ

Փառք քեզ աղլօր,
Քո չնորհիւ
Իմ կեանքի մէջ
Բանաստեղծի
Առի պատիւ,
Մինչեւ անգամ
Շորոյաք մ'ալ
Ընծայ առի,
Եւ քո կենաց
Կերայ գնաց։

Իմ ազատած աղլօրիկ,
Գեղի չասի մարդիկներէն
Ես բարեբաղդ երջանիկ։

Մինչեւ ցայսօր
Մարդկանց վրայ,
Ես գրեցի մրեցի,
Շոքոլաթ չէ
Կորեկ մ'անգամ
Ընծայ չառի։

Շոքոլաթ մի ընծայ առնել
Ուրա՛խ եղիք հեղինակներ,
Այսուհետեւ Ձեր արժանիք,
Պիտի յարգեն մեր Հայ մարդիկ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ՄԷՆԱՖԻԼԻ

ՆԵՐՔԻՆ Գ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ կիւրակէ օրն Շիրքէթի Մէնաֆիլիի երրորդ ներքին վիճա-

կահանութիւնն կատարուեցաւ եչնիգափուի Ս. Առաքելոյ վարժարանի մէջ՝ ի ներկայութեան յիսունի չափ բաժանորդաց և հետևեալ 24 թիւերն չահեցան։

Ն.	Լիր.	Ն.	Լիր.
323	100	152	5
423	30	522	5
404	10	425	5
516	10	377	5
116	10	161	$2^1/_2$
453	10	112	$2^1/_2$
583	10	538	$2^1/_2$
317	10	257	$2^1/_2$
500	5	502	$2^1/_2$
543	5	104	$2^1/_2$
155	5	290	$2^1/_2$
297	5	544	$2^1/_2$

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ

Վահմ. Մէրվէր փաշա Մոսթարէն Հոկտ. 17/5 թուով առ Բարձր. Մեծ Եպարքոսն ուղղած հեռագրով մը կ'հաղորդէ թէ՝ կապալլայի նահագին 8 գիւղօրէից բնակիչներն որ 295 ընտանիք կ'կազմեն, հընազանդութիւն յանձն առած են։

— Ուստ է այն զրոյցն թէ՝ Թրիպոլինէ քաղաքն ապստամբաց ձեռքն ինկեր է։ Այս սուտն հնարողն է Գարատաղի կլաս Չէրնաւօրքա լրագիրը, որ իբր թէ ապստամբաց մի փոքր խումբն գիշերանոց Թրէպոլինէի պարսպին մէկ կողմն զօրանօցն, պաշարի մթերանոցն և ախոռներն բռնկցնելէ յետոյ խոյս տուած ըլլան։

— Վերջին օրերս Վասպրայի մօտ կռիւ մ'եղեր է, կըսեն, և ապստամբք յաղթուեր են։

— Աւկսպուրկի Յայթունկ լրագիրը կ'գրէ թէ՝ Հէրսեքի մէջ ընդամենը չորս գէնասար խումբ կայ ապստամբաց, առաջինը Մաքրիմ Պաչէվիչի հրամանատարութեանն ներքև, այս խումբը կ'բաղկանայ 1200 մարդէ։ Երկրորդ խումբը Սիմօ Վօյվոտայի հրամանի տակ, 1000 ի չափ մարդէ կ'բաղկանայ։ Երրորդը Պօղտան Զիմօնիչ քահանայի հրամանի տակ, 700 մարդէ կ'բաղկանայ։ Չորրորդը Լազար Սօչից հրամանի ներքև 700 մարդէ կ'բաղկանայ։

— Կհաւատան թէ ապստամբաց գլուխներէն ոմանք Ռակուզա գըննացեր են, կ'կարծուի թէ քաղաքին հիւպատոսարանաց միջնորդութեամբ հաշտութեան բանակցութիւններ ունին ընել։

— Անցեալ ուրբաթ օրն Պրանայի կայսերական զօրքերն ձմերոցին առջև մի օրէն միւսն աղօթքն ըրած միջոցին՝ ապստամբք և Գարատաղցիք եօթն այլևայլ կողմէ յարձակումի ըրեր են. նոյն պահուն կայսերական զօրքերն ի ղէն դիմելով գնհատոր դիրքերն բռներ և ապստամբներն ցիրուցան ըրեր, և ժամու կէս հալածելով լեռներն փախուցեր են։ Ապստամբք 31 մեռեալ և բաղմաթիւ վիրաւոր թողուցեր են։

— Քանի մ'օրէ ի վեր չարունակ զօրք կ'ղրկուի երկաթուղիով դէպ ռնկցնելէ յետոյ խոյս տուած ըլլան։

— Վերջին օրերս Վասպրայի մօտ կռիւ մ'եղեր է, կըսեն, և ապստամբք յաղթուեր են։

— Աւկսպուրկի Յայթունկ լրագիրը կ'գրէ թէ՝ Հէրսեքի մէջ ընդամենը չորս գէնասար խումբ կայ ապստամբաց, առաջինը Մաքրիմ Պաչէվիչի հրամանատարութեանն ներքև, այս խումբը կ'բաղկանայ 1200 մարդէ։ Երկրորդ խումբը Սիմօ Վօյվոտայի հրամանի տակ, 1000 ի չափ մարդէ կ'բաղկանայ։ Երրորդը Պօղտան Զիմօնիչ քահանայի հրամանի տակ, 700 մարդէ կ'բաղկանայ։ Չորրորդը Լազար Սօչից հրամանի ներքև 700 մարդէ կ'բաղկանայ։

— Կհաւատան թէ ապստամբաց գլուխներէն ոմանք Ռակուզա գըննացեր են, կ'կարծուի թէ քաղաքին հիւպատոսարանաց միջնորդութեամբ հաշտութեան բանակցութիւններ ունին ընել։

— Անցեալ ուրբաթ օրն Պրանայի կայսերական զօրքերն ձմերոցին առջև մի օրէն միւսն աղօթքն ըրած միջոցին՝ ապստամբք և Գարատաղցիք եօթն այլևայլ կողմէ յարձակումի ըրեր են. նոյն պահուն կայսերական զօրքերն ի ղէն դիմելով գնհատոր դիրքերն բռներ և ապստամբներն ցիրուցան ըրեր, և ժամու կէս հալածելով լեռներն փախուցեր են։ Ապստամբք 31 մեռեալ և բաղմաթիւ վիրաւոր թողուցեր են։

— Քանի մ'օրէ ի վեր չարունակ զօրք կ'ղրկուի երկաթուղիով դէպ

ի Ռումելի, անկէ Հերսէքօվին երթալու։

—

Հունգարիոյ Բլաքբա անուանի զօրապետը անցեալ ուրբաթ Վարնայի չոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ, և երկուշաբթի օրն ալ Բարձր. Մեծ. Եպարքոսին և արտաքին գործոց պաշտօնէին ներկայացաւ։

— Կըսեմը թէ երեքշաբթիէն չորեքշաբթի լուսնալու գիշեր ժամ 3 ին միջոցներն Ռուսական Վսեմ. դեսպանն դեսպանատան յատուկ չոգենաւով ի Լիվատիա ճամբայ ելեր է՝ դիմաւորելու Ալեքսանդր Կայսրը։

— Պուքրեշէն եկած լուրերն խիստ յայոդ կ'ինկարադրեն այս տարուան Իպրայիլի, Կալացի ճիւրճեվոյի և շրջակայից ցորենի բերքը։

— Ա.յաղնի շրջակայից մէջ յարձակումի ընող աւազակներուն մի մասըն բռնուեր է, բայց անոնցմէ մէկ քանին փախեր են։

— Կըսուի թէ՝ Պաղէն մարաջախտ մեռեր է, բայց դեռ հաստատիչ հեռագիր մ'եկած չէ այս մասին։

— Վերջին տեղեկագրութեան մը համեմատ Եգիպտոսի մէջ եղած Ա-րաբ և օտարազգի դպրոցայ թիւն 3836 է կ'հասնի, որոց մէջ 123,255 ուսանողք կ'պարտնակուին։ Դասատուաց թիւը 5000 է կ'մօտենայ։

ՊԱՏԱՀԱՐՔ

Կհաւատան թէ՝ Դանուբ գետին վերի մասը, որ Ա.սարիոյ մէջն է, յանկարծ ջուրերն քաշուելով բոլորովին ցամքեր է։ Փարիզի աչխարհագրական ընկերութիւնն հետեւած է՝ պատճառն իմանալու։

— Թրիէսթի մէջ ուժգին փոթորիկ մ'եղեր է, քաղաքին գլխաւոր հրապարակներն հեղեղները կոխեր են։

— Երկուշաբթի երեկոյին Թրամվայի կառքը Ա.ք-Մարայէն իջնելու միջոցին, չկրնալով ինքզինք բռնել կսահի սաստիկ արագութեամբ, նոյն միջոցին Թրամվայի ուրիշ կառք մ'ալ վարէն գալու վրայ ըլլալով՝ երկուքն իրարու կբաղխին այնչափ ուժգնութեամբ՝ որ երկու ձի կմեռնի, բայց անձի կորուստ չկայ։

— Անցեալ կիւրակէ Սամաթիոյ Եէնի-Մահալլէի թաղին մէջ Ծոյն տղեկ մը հորը կինկնայ, և թէպէտ անմիջապէս տղայն հորէն կհանուի, բայց գլուխն վտանգեալ ըլլալուն՝ ժամ մը յետոյ կմեռնի։

— Բերայ Բանկալթիի Ծոյն նպաստաւճառին տղեկը, որ քանի օրէ ի վեր անյայտ է եղեր, վերջապէս Վըտենէյ մը բաց ջրհորին մէջէն գտան մեռեալ մարմինը։

— Երկուշաբթի գիշեր ժամ 1 ին միջոցներն Պօլիս Թահմիզ փողոցի մօտերը հին շէնք մը բռնկելով՝ հասած անմիջական օգնութեան չանելէն՝ իսկոյն առաջն առնուեցաւ։

— Բերիոյ (Հալէպ) մէջ տակաւին հնտախտն կչարունակէ. Հոկտ. 4էն մինչեւ 12 կըսուի թէ՝ 220 հոգի բռնուեր և 132 հոգի մեռեր են։

ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՐՈՅ

—

Հոկտեմբեր 5 Կիր.

Թօք—Գաւուն Պատուարժան Թաղ. խորհրդոյ հրաւիրանօք Բարձ. Ս. Պատրիարք Հայրն կիւրակէ օրն հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց յիշեալ Թաղի Ս. Նիկողայոս Եկեղեցին եւ ներկայ եղող ժողովրդեան բազմութիւնն Աւետարանի հոգեշահ քարոզութեամբն ոգեւորեց ու խրատեց։

Թաղին Պատուարժան Խորհուրդն եւ Մեծ. Նշան Էֆէնտի Ֆենեռճեան արժանավայել ընդունելութիւն ըրած են Ն. Սրբազնութեան։

Հոկտեմբեր 6 Բշ.

Ազգային Կրօնական Պատկառելի ժողովն գումարեցաւ յԱզգային Պատրիարքարանի նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր եւ ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոսի Նար–պէյ, որ անձնական տկարութեան առթիւ ժամանակէ մը ի վեր բացակայ կ'գտնուէր։

Կրօնական ժողովն մէկ քանի ժամ զբաղեցաւ Կիւրոյեան Տ. Խորէն Վարդապետի խնդրոյն, որ նախորդ նիստին մէջ յայտարարած էր թէ Աղթամարայ Կաթողիկոսն ըսած է իրեն «իբր թէ Ս. Պատրիարքը քանիցս իրմէ խնդրեր է, ծածկել 500 լիրայի խնդրոյն մէջ Պատրիարքական փոխանորդ Հօր մասնակցութիւնը»։ Տ. Խորէն վարդապետ կրկին Կրօնական ժողովին ատենին խօսած է թէ՝ իմ ըսածս ճշմարտութիւն մ'է, թէ ես իմ անդամակցութեան պարտքն կատարել ուզեցի այս պարագային մէջ. ասոր վրայ Կրօնական ժողովն Տ. Խորէն վարդապետի հետ Ս. Պատրիարք Հօր սենեակը կերթան, ուր կ'հրաւիրեն զԽորէն վարդապետ Ս. Պատրիարք Հօր աչն համբուրել, Խորէն վարդապետ ժողովոյ հրամանին համեմատ հնազանդելով կ'համբուրէ Ս. Պատրիարք Հօր աջը եւ խնդիրը կ'վերջանայ երկու չէի մէջ։

Ցետ այսմ կորոչուի Համադումար ժողովոյ հրաւէր ընել յառաջիկայ երկուշաբթի աւուր համար Աղթամարայ խնդրոյն համար։

— Նաեւ Կրօնական ժողովն Հոգեշնորհ Սահակ վարդապետի՝ Նառլը—Գաւուն Ս. Յովհաննէս Եկեղեցւոյն քարոզչութիւնն տուաւ։

— Դարձեալ Գ. Էքիզեանի ամուսնական խնդրոյն վերայ բաւական վիճաբանութիւն ըլլալէ յետոյ, որոշուեցաւ որ մինչեւ ցարդ յիշեալ խնդրոյն վերայ պատրաստուած տեղեկագիրներն եւ արձանագրութիւնները մի առ մի աչքէ անցուին։

—

Հոկտեմբեր 7 Գշ.

Ազգ. Ընտեսական խորհուրդն գումարեցաւ այսօր ի Պատրիարքարանի եւ քանի մը դրամական խնդրոց կարգադրութեամբն զբաղեցաւ։

—

Հոկտեմբեր 8 Դշ.

Կրօնական Մասնաժողովն գումարեցաւ այսօր ի Պատրիարքարանի, եւ խել մը դիզուած կրօնական խնդիրներն կարգադրեց՝ ներկայացնել յատեան Կրօնական ժողովոյ։

—

Հոկտեմբեր 9 Եշ.

Ելեւմտից Հոգաբարձութիւնն թէեւ մեծամասնութիւն չունէր, բայց դարձեալ նիստ ունեցաւ քանի մը կարեւոր խնդրոց նախապատրաստութեան համար։

—

Հոկտեմբեր 10 Ուր.

Ըստ հրաւիրանաց Բարձ. Ս. Պատրիարք Հօր, Ազգային Երեսփոխանական ժողովոյ ԺԳ. րդ նիստն տեղի ունեցաւ այսօր Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին. նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր եւ Ատենապետութեամբ Վսեմ. Սահիան փոխանակ Արընանեանի։

Ժողովն դարձեալ զբաղեցաւ նախորդ նիստերու վիճաբանութեանց չարունակութեամբն։

—

Հոկտեմբեր 11 Շբ.

Այսօր Բարձր. Ս. Պատրիարք Հօր անուան տաղեդարձի առիթիւ ամեն կարգի Եկեղեցական Հարք եւ պատուաւոր աղգայինք փութացին ի չնորհաւորութիւն։

Հանդիսիս խմբագրութիւնն ալ որդեկան խոնարհ յարգանօք չնորհաւորելով Ն. Սրբազնութեան անուան տօնադարձն, կ'մաղթէ երկար եւ առողջ կեանք ի մըխիթարութիւն եւ ի Հայրական խնամս Ազգին եւ ի փառս Եկեղեցւոյն Հայաստանեայց։

— Արշաւոյս կ'գրէ Թէ Գեր. Տ. Կրիգոր Արքեպիսկոպոս Պարսկաստանի եւ Հնդկաստանի բարեխնամ Առաջնորդն ողջամբ հասեր է Բօմպայ քաղաքն Կալկաթա եւ արժանաւոր յարգանօք ընդունուեր է։

— Արարատեան Արշալուսոյ վերջին թիւն այսօր մեր ձեռքն հասնելուն՝ ի մասին Հնդկահայոց ըրած դիտողութեանց տալիք պատասխանին՝ յաջորդ թուով։

ՎՐԻՊԱԿ

Նախնեաց թուոյ 218 երես Բ. սիւնակ 5 րդ տողին մէջ ֆրթին՝ պէտք է ֆրանին կարդալ։ Նոյնպէս 219 երես Ա. սիւնակ 29 րդ տողին մէջ ղաթղնութիւնն՝ պէտք էր լլալ ղաթղնութիւն. դարձեալ 219 էջիս Բ. սիւնակի 40 րդ տողին փոխղնեբն՝ փոխղնեբուն պիտի կարդացուի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՒ

9	Հոկտ.	Հինգչաբթի երեկոյ	28,30
10	»	Ուրբաթ առաւօտ	28,22
10	»	կէս օր	28,20
11	»	Շաբաթ առաւօտ	28,
11	»	կէս օր	——

Ծախքիթ ժէնի	Հրալի բաժինք	Անգ. լիր	4,24
»	վոխ.	» » »	4,00
Կ. Պոլսոյ	Պանքային	» » »	5,00
Փրէմի	Ժինէբալ	» » »	5,00
Փրէմի	Օսմրօ-Թուրք	» » »	——
Երկաթուղեաց		Ֆրանք	76,50
Փոխառ.	1863 (Մուրթօն)	»	180
»	1865 (Մուրթօն)	»	180
»	1869 (Բինար)	»	154
»	1872 (Պոնտիւ Թրէզոր	»	48
»	1873 (Բինար)	»	146
Թրամուէյ		Օսմ. լիրա	2,20
Քոնս. քուբօն		զեղչ գործ չկայ	——
Սորկի տոկոս		%	—14,

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

11 Հոկտ. Շաբաթ

Անգղ. լիրա	ղուրուշ	109,20

Նաթօլէոն ոսկի	87,25
Իմբէռիալ ռուս	88,22
Գըրըմից	51,20
Ֆրանք	
Ձերմակ մէճիտի տարբերութիւն	102,22
Հինգնոց տարբերութիւն	105,30
Գարպօն արծաթ	17,
» թղթադրամ	15,10
Պղինձ	134,

ՄՈՒՇԵՂ
ԵՒ
ԿՍԼՔՆՔԿՍՔ
ԿԱՄ
ՊՍԱԿ ՄԸ ՅԱՆԶՐԴԻ
ԳՐԵԼ
ի ցովհաննէս Ս. Մարկեանէ Մալկերտցւոյ

Մայն մակագրով գողնդրկի և ըրտաշարժ վիպասանութիւն մը տպագրութեամբ լոյս ընծայուած է։ Այս պատուական հրկասիրութիւնն որ իր նիւթոյն վսեմութեամբը մեծ պատիւ կ'բերէ հայրենասէր հեղինակին, ամեն բանասիրաց հետաքրքրութեանն արժանի գործ մ'է։

Կ'գտնուի ամեն Հայ դրավաճառաց քով գին կէս արծաթ մէճիտ։

Ք ԱՐՔԱՆ ԳՐԵՍԱՆՔ

Բարիզ տպեալ վառակազմ գրքերը, այսուհետեւ պիտի վաճառուին հետեւեալ եւ աժան գնով, Մեծ. Ռուբէն էֆէնտի Կիւմիւչկերտանեանի սենեակը ի Վարագը խան թիւ. 3 վարի յարկ։

Բառգիրք Հայ.—Ֆրանսերէն.
» Ֆրանս.—Տաճկերէն.
Տեղեմաք պատկերազարդ աշխարհաբառ.
Ալբենարան պատկերազարդ.
Գեղագրութիւն Հայ. եւ Ֆրանսերէն.
Ընթերցարան աշխարհաբար.
Պօղ եւ Վիրգինէ պատկերազարդ.
Դաշնակք Լամարթինի.
Դաստիարակութիւն աղջկանց (Հայ—եւ Ֆրանս.)
Տեղեմաք (Ֆրանս. եւ Հայ.).
Դաստիարակութիւն Տղայոց.
Առաջնորդ Անգղ. եւ Հայ. լեզուաց եւն։

Գրավաճառաց եւ բազմաթիւ օրինակ գնող գպրատանց 0/0 10 զեղչ պիտի ըլլայ։

ՈՎ Է ՄԵՂԱՒՈՐԸ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ
Ց. Ա.
Ա. Տեփր.

Ընտանեկան կեանք, մանաւանդ հայ տիկնանց վերջն տարիներս ուշնեցած կեանքին վրայ կը խօսի։

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով։

Գին 100 փարայ։

ՏԻՐ—ԽՄԲԱԳԻՐ
ՀՄԱՅԵԱԿ Ս. Վ. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԱՄՈՒԷԼ Ղ. ՊԱՐՏԻԶԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ
ՐԻԶԱ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 3

ԱՆՁՆԱՆՈՒԷՐ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ ԸՆԿԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ակն Գրիգոր Էֆէնտի Թ. Սարըեան
Ադրամար
Ամասիա
Անդպօլ Տ. Գրիգոր Սրբազան Տ. Պօղոսեան.
Ատանա Տ. Գէորգ Քահանայ Պօյաճեան
Արաբկեր
Աղեքսանդրապօլ Տ. Յովսէփ Աւագ Քհ. Կոստանդեանց
Բաբերդ
Բալու
Բաղէշ Տ. Մեսրոպ Վ. Վ. Արսլանեան
Բարիզ Տ. Յովհաննէս Աւագ Քհ. Չէրէզ քեաթպիւճեան
Գանիրէ Գառնիկ Էֆ. Գալֆայեան
Գաղատիա
Ս. Երուսաղէմ Տ. Մեսրոպ Եպս. Վ. Պատրոնեան
Ս. Էջմիածին Տ. Վահան Վ. Բաստամեր.
Երզնկայ Տ. Գրիգորիս Վ. Վ. Ալէքսէեան.
Զմիւռնիա Յովհաննէս Էֆ. Միրզա Վահանդեան
Թիֆլիզ
Թրակիա Մանուկ Էֆ. Ց. Պէդիրճեանց
Խարբերդ Տ. Մեսրոպ Քհ. Էքմէքճեան
Կարին Գէորգ Էֆէնտի Չիլինկիրեան
Կարս Տ. Տիմոթէոս Վ. Վ. Սաիրիչեան
Կեսարիա
Կուտինա Տ. Գէորգ Վ. Վ. Դերձակեան
Մալաթիա
Մանչեսթեր Տ. Ղեւոնդ Վ. Վ. Փիրղալէմ.
Մուղ Տ. Մամբրէ Սրբ. Մամիկոնեան
Նիկոմիդիա Տ. Մեսրոպ Քհ. Ճէննէթեան
Շուշի Տ. Խորէն Վ. Սահմանէ
Պանտրմա Տ. Պօղոս Քհ. Մ. Մաղըմեան
Պալըքեսր
Պաթրա Տ. Յովհաննէս Ք. Տապանեան
Պոլսոյ Տ. Մաղաքէոս Վ. Վ. Նաղարեան
Պրուսա Տ. Արիստակէս Վ. Վ. Վանքեան
Սեբաստիա Տ .Պետրոս Վ. Վարդապետ
Սիս
Վան Տ. Միքայէլ Աւագ Քահանայ
Վառնա Յովհաննէս Էֆ. Գալրակճեան
Տիգրանակերտ Տ. Փիլիպպոս Վ. Վարդ.
Տիվրիկ Տ. Թէոդորոս Վ. Վ. Տիվրիկլեան
Փիլիպպոպոլ Տ. Գէորգ Աւագ Քահ.
Փօքշան Գաբրիէլ Էֆէնտի Նշանեան

ԳԻՆՔ ԸՆԿԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆԽԻՑ ՀԱՏՈՒՑԱՆԵԼԻՔ

Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ Գին մէյ մէկ չրջանի (վեցամսեայ) երկու. արծաթ Մէճիտ
ԳԱԻԱՌԻՈՑ » Թղթատարի ծախքն մեր վրայ ըլլալով երկուքուկես »
ԳԻՆ ՄԻՈՑ ՏԵՏՐԱԿԻՆ երկու դահեկան

Խմբագրութեան վերաբերեալ ամեն նամակ պէտք է ուղղել
Առ Տէր–Խմբագիր Հմայեակ Վ. Վ. Դիմաքսեան
Ազգ. Վարժարանն Եեղի Գափուի :

Անվճար նամակ կամ ծրար չընդունուիր